

UZASADNIENIE

Konieczność zmian w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 2018 r. poz. 2010) – zwanym dalej „rozporządzeniem Rady Ministrów” wynika ze zmian wprowadzonych przepisami ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 2245), które wejdą w życie z dniem 1 września 2019 r. W tym dniu muszą wejść w życie również zmiany w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów.

Projektowane zmiany

1) Zmiany o charakterze dostosowawczym

Projektowane zmiany rozporządzenia Rady Ministrów przewidują dostosowanie przepisów tego rozporządzenia do terminologii wprowadzonej przepisami ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Nowelizacja ww. ustawy wprowadziła bowiem do obrotu prawnego zmiany polegające na zastąpieniu pojęcia:

- a) „klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego” – „klasyfikacją zawodów szkolnictwa branżowego” (art. 1 pkt 3 lit. d ww. ustawy),
- b) „ośrodka dokształcania i doskonalenia zawodowego” – „centrum kształcenia zawodowego” (art. 1 pkt 1 lit. b ww. ustawy),
- c) „egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie” – „egzaminem zawodowym” (art. 2 pkt 2 lit. e ww. ustawy).

W związku z powyższym konieczne jest wprowadzenie do rozporządzenia Rady Ministrów zmian polegających na zastąpieniu w:

- a) § 6 ust. 2 i 3, § 8 pkt 1 oraz § 15 ust. 3 pojęcia „klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego” – „klasyfikacją zawodów szkolnictwa branżowego”,
- b) w § 10 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 pojęcia „ośrodka dokształcania i doskonalenia zawodowego” – „centrum kształcenia zawodowego”.

- c) § 11 ust. 2 i 3 pojęcia „egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie” – „egzaminem zawodowym”.

Ponadto, w § 10 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 został poszerzony katalog podmiotów, do których pracodawca może skierować młodocianego na doksztalcanie teoretyczne, o szkoły prowadzące kształcenie zawodowe realizowane w formie turnusu doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników.

W aktualnie obowiązującym stanie prawnym katalog pozaszkolnych form kształcenia został określony przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze rozporządzenia, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 117 ustawy – Prawo oświatowe¹⁾. Stosownie do tych regulacji²⁾ turnus doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników może prowadzić wyłącznie ośrodek doksztalcania i doskonalenia zawodowego.

W przepisach ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe i ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw wskazano i zdefiniowano formy pozaszkolne, w których prowadzone jest kształcenie ustawiczne oraz wskazano podmioty, które mogą prowadzić kształcenie w poszczególnych formach. Zgodnie z wprowadzonymi regulacjami (w art. 117 ust. 2c ustawy – Prawo oświatowe) turnus doksztalcania teoretycznego młodocianych pracowników będą mogły prowadzić także publiczne i niepubliczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe, w zakresie zawodów, w których te szkoły kształcą, oraz w zakresie branż, do których są przypisane te zawody.

Powyższe propozycje nie wprowadzają zmian o charakterze merytorycznym w zakresie prawa pracy do obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania.

Z uwagi na to, że przepisy ww. ustawy w omawianym zakresie wejdą w życie w dniu 1 września 2019 r. konieczne jest, aby proponowane wyżej zmiany przepisów rozporządzenia w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania weszły w życie w tym samym dniu.

¹⁾ ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).

²⁾ rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych (Dz. U. z 2017 poz. 1632).

2) Zmiany w zakresie wynagradzania pracowników młodocianych

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się zmianę polegającą na zwiększeniu o 1 punkt procentowy – wynagrodzenia, jakie przysługuje młodocianemu pracownikowi odbywającemu przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu, obliczanego w stosunku procentowym do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej tak, aby wynosiło:

- 1) w pierwszym roku nauki – nie mniej niż 5% (obecnie 4%);
- 2) w drugim roku nauki – nie mniej niż 6% (obecnie 5%);
- 3) w trzecim roku nauki – nie mniej niż 7% (obecnie 6%).

Natomiast wynagrodzenie młodocianego odbywającego przygotowanie zawodowe w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy pozostawia się na obecnym poziomie tj. w wysokości nie niższej niż 4% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej za poprzedni kwartał.

Zwiększenie minimalnych stawek wynagrodzenia dla młodocianych pracowników w trakcie nauki zawodu jest konsekwencją reformy szkolnictwa zawodowego; obecna wysokość stawek wynagrodzenia młodocianych odbywających przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu powoduje trudności zarówno dla pracodawców – w pozyskiwaniu pracowników, jak i dla absolwentów szkół – w znalezieniu miejsca zatrudnienia.

Ponadto wprowadzane zmiany mają na celu odbudowę prestiżu kształcenia zawodowego i włączanie wszystkich kluczowych partnerów kształcenia zawodowego w działania służące systematycznemu dostosowywaniu tego kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Szacuje się, że środki na refundacje pracodawcom podwyższonego poziomu minimalnego wynagrodzenia młodocianych odbywających przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu zostaną zabezpieczone w ramach środków z Funduszu Pracy. Równocześnie należy wyjaśnić, że w 2019 r. koszty refundowania pracodawcom wynagrodzeń młodocianych pracowników są wyjątkowo finansowane nie z Funduszu Pracy lecz z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zgodnie z ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2019 (Dz. U. z 2018 r. poz. 2435).

Skutkiem proponowanej zmiany będzie obowiązek dla pracodawców polegający na wypłacaniu od dnia 1 września br. młodocianym odbywającym przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu wynagrodzenia w wysokości podwyższonej o 1 punkt procentowy.

Proponuje się, aby zmiany dotyczące podwyższenia wynagrodzenia dla młodocianych odbywających przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu także weszły w życie z dniem 1 września 2019 r.

3) Przepisy przejściowe

W projekcie zawarto także przepisy przejściowe towarzyszące zmianom dostosowawczym oraz zmianom w zakresie wysokości wynagrodzenia młodocianych.

a) Zgodnie z przepisami przejściowymi związanymi ze zmianami o charakterze dostosowawczym:

1. młodociani pracownicy, którzy rozpoczęli doksztalcenie teoretyczne w branżowej szkole I stopnia albo przyuczenie do wykonywania określonej pracy przed dniem 1 września 2019 r. będą kontynuować naukę na dotychczasowych zasadach, tzn.:

a) w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 46 ust. 1,

b) będą realizowali podstawę programową kształcenia w zawodach, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 2

– ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 sierpnia 2019 r.,

(§ 2 ust. 1 i 4 projektowanego rozporządzenia);

2. młodociani zatrudnieni u pracodawcy niebędącego rzemieślnikiem, którzy przed dniem 1 września 2019 r. rozpoczęli doksztalcenie teoretyczne w branżowej szkole I stopnia, będą zdawali egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, zgodnie z przepisami rozdziału 3b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 sierpnia 2019 r.³⁾

(§ 2 ust. 2 projektowanego rozporządzenia);

3. młodociani zatrudnieni u pracodawcy będącego rzemieślnikiem, którzy rozpoczęli naukę zawodu przed dniem 1 września 2019 r. i kształcili się w zawodzie ujętym w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, będą zdawali egzamin kwalifikacyjny na tytuł czeladnika przeprowadzany przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych, zgodnie z obowiązującymi w dniu 31 sierpnia 2019 r. przepisami w sprawie egzaminu

³⁾ ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.).

czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, tzn. w oparciu o wymagania zawarte w podstawie programowej kształcenia w zawodach⁴⁾ (§ 2 ust. 3 projektowanego rozporządzenia).

Nie ma natomiast potrzeby regulacji w przepisach przejściowych projektowanego rozporządzenia kwestii ewentualnego przedłużania czasu trwania nauki zawodu albo czasu trwania przyuczenia do wykonywania określonej pracy, które następowaloby od 1 września 2019 r. i dotyczyłoby przygotowania zawodowego rozpoczętego przed tym dniem. W takim bowiem przypadku mamy do czynienia z tą samą umową o pracę z młodocianym zawartą przed dniem 1 września 2019 r., do której zastosowanie znajdują już w nowym stanie prawnym dotychczasowe niezmieniane regulacje ujęte w § 12 i 15 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania.

- 4) **Wyższe stawki wynagrodzenia dla młodocianych, wprowadzone przepisami nowelizowanego rozporządzenia Rady Ministrów** będą miały zastosowanie zarówno do młodocianych zatrudnionych na podstawie nowych umów o pracę zawartych począwszy od dnia 1 września 2019 r., jak również do młodocianych odbywających przygotowanie zawodowe w formie nauki zawodu na podstawie umów trwających w dniu 1 września 2019 r.

W związku ze zmianą w zakresie wynagradzania młodocianych równolegle procedowany jest projekt rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom.

Obecne przepisy rozporządzenia z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie refundowania ze środków Funduszu Pracy wynagrodzeń wypłacanych młodocianym pracownikom (Dz. U. z 2014 r. poz. 865) nie przewidują bowiem sytuacji, w której ulegają zmianie najniższe stawki wynagrodzenia młodocianych pracowników wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów.

⁴⁾ art. 3 ust. 3a ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2018r. poz. 1267, z późn. zm.) i rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. z 2017 r. poz. 89, z późn. zm.).

Projektowana zmiana rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej polega na dodaniu przepisu, który w przypadku zmiany najniższych stawek wynagrodzenia młodocianych pozwoli pracodawcy, który ma zawartą umowę o refundację wynagrodzeń młodocianych z Ochotniczymi Hufcami Pracy wnioskować o zmianę zapisów takiej umowy. Na złożenie wniosku w tej sprawie pracodawca będzie miał 30 dni od daty wejścia w życie nowych stawek wynagrodzeń młodocianych. Dzięki temu będzie mógł uzyskać refundację w wysokości odpowiadającej nowym wyższym stawkom od dnia ich wejścia w życie. Natomiast pracodawca, który nie złoży wniosku we wskazanym terminie będzie mógł uzyskać refundację w wysokości odpowiadającej nowym wyższym stawkom wynagrodzenia od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosków.

Planuje się, że zmiana rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wejdzie w życie z dniem 1 sierpnia 2019 r, a zatem o miesiąc wcześniej niż planowane wejście w życie nowych stawek najniższego wynagrodzenia młodocianych pracowników. Oznacza to, że także pracodawcy, którzy w dniu 1 września 2019 r. będą mieli podpisane umowy o refundację wynagrodzeń młodocianych pracowników będą mogli otrzymać wyższą refundację tych wynagrodzeń, jeżeli złożą wniosek o zmianę treści tej umowy w zakresie refundacji, za okres od dnia wejścia w życie nowych najniższych stawek wynagrodzenia młodocianych.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny, zgodnie z § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania konsultacji lub uzgodnienia.

Projektowane rozporządzenie pośrednio wpłynie na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców – zwiększenie stawek wynagrodzenia dla młodocianych pracowników w trakcie nauki zawodu wpłynie na większe zainteresowanie absolwentów szkół podstawowych wyborem tej formy kształcenia, co zwiększy szanse przedsiębiorców na szybsze pozyskanie pracowników.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów określających warunki wykonywania działalności gospodarczej, w związku z powyższym nie ma konieczności stosowania przepisów uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

